

Իսկ որ կ'ըսէ՝ «մի՛ ցանկար»⁸, ասիկա լեարդին է, քանի որ ցանկութիւնը այնտեղ է:

Դարձեալ, որովհետեւ հոգիին մասունքները երեք են՝ խօսք, ցասում եւ ցանկութիւն: Արդարեւ, երեքին ըսելով՝ հոգիին մասունքները կը յարդարէ, իսկ գողութիւնն ու շնութիւնը մարմինինն է, կ'ըսէ:

Այստեղ տարակոյս կը ծագի, թէ ի՞նչ պատճառով էր, քանի որ բոլոր արարածները մէկ մարդու կու տան, ցանկութիւնը չի՛ յագենար, ինչպէս ծակ կարասը, որ երբեք չի՛ լեցուիր:

Այս պատճառով կ'ըսեն վարդապետները:

Այսքանը այս մասին:

ՂԱՐՁԵԱԼ ՄԱՏԹԵՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ՔԱՐՈԶԸ՝ «ՄԻ՛ ԳՈՂՆԱՐ»⁹ ԽՕՍՔԻՆ ՄԱՍԻՆ

Գողութիւնը երկուքի կը բաժնուի՝ հոգեւորի եւ մարմնաւորի: Հոգեւորին մասին յետոյ պիտի ըսենք: Իսկ մարմնաւորը երկուքի կը բաժնուի՝ յայտնի եւ ծածուկ: Յայտնին շատ [տեսակներու] կը բաժնուի:

Նախ՝ անոնք են գողեր, որոնք ճանապարհի վրայ, անտառներու մէջ եւ լեռներու կիրճերուն նստած՝ հանդիպողներուն յայտնապէս կը յափշտակեն, որոնց գիւղացիները «ճարամի» կ'ըսեն:

Երկրորդ, անոնք են յայտնի գող, որ որպէս գող բակերուն մէջ կը նստին եւ ըստ իրենց կամքին կը ծախեն, ինչքան հաճոյ է իրենց՝ անմեղներէն խլելով, որոնց անունը՝ «գող բակ» յայտնի կը դարձնէ, եւ քանի որ առնողները կու տան, որովհետեւ կարիքի մէջ կ'ըլլան, իսկ անոնք կ'առնեն իրենց չափազանց անհաւատութեան պատճառով:

Երրորդ, անոնք կը կոչուին յայտնի գողեր, որոնք իշխաններ են ու կաշառքով կը գործեն, իսկ այսպիսի գողութիւնը կրկնակի է, որովհետեւ մէկով ծածկաբար իրենց մօտ կ'առնեն, իսկ միւսով՝ յայտնապէս կը յափշտակեն, որոնց մասին Եսային կը գանգատի. «Անոնց իշխանները գողերուն գողակից են»¹⁰:

Չորրորդ, անոնք կը կոչուին յայտնի գող, որոնք ուխտերու առաջնորդներ եղած են եւ իրենց միաբանածներուն կը զրկեն ու ինչ որ անոնց

⁸ Բ. Օր. Ե. 21:

⁹ Բ. Օր. Ե. 19. Ղուկ. ԺԸ. 20:

¹⁰ Հմմտ. Ես. Ա. 23:

ձեռքը կը գտնուի կ'առնեն՝ միաբանութիւնը պատճառաբանելով, ու անոնց պէտքերուն հաղորդակից չեն ըլլար: Այդ պատճառով Տէրը կ'ըսէ. «Զգո՛յշ եղի՛ք այնտեղի սուտ մարգարէներէն»¹¹:

Հինգերորդ, անոնք կը կոչուին յայտնի գող, որոնք պահակ պահողներն են, որոնց գեղջուկները ամանաթապահ [աւանդ պահող] կ'ըսեն, որովհետեւ իրենց [ամանաթներու-աւանդներու] տէրերէն կ'առնեն ու ետ չեն դարձնէր: Այսպիսի գողութիւնը հինգ պատճառով կ'ըլլայ: Նախ՝ քանի որ կամ տէրերը կը մեռնին ու այդ բանը իրենց մօտ կը մնայ: Երկրորդ՝ մէկ մասը կը գողնան, ու ան այդ բանի երկիւղէն՝ որ տարին, միւս մասը՝ որ մնացած է, չի՛ դարձնէր: Երրորդ՝ կը կորսնցնէ: Զորրորդ՝ պահողը աղքատ է, կ'ուտէ եւ ետ չի տար: Հինգերորդ՝ կամ ազահութիւն կ'ընէ, կ'իրացնէ եւ չի՛ տար:

Վեցերորդ, անոնք կը կոչուին յայտնի գող, որոնք բազմաթիւ բաներ փոխ կ'առնեն, իսկ երբ կը պահանջեն իրենցմէ՝ կ'ուրանան կամ քիչ կ'ըսեն: Այսպիսի գողութիւնը հինգ պատճառով կ'ըլլայ: Նախ՝ մեծամտութենէն, որովհետեւ չի՛ վախնար անորմէ, որուն է իրը: Երկրորդ՝ քանի որ աղքատ է եւ չունի որպէսզի դարձնէ: Երրորդ՝ ժամանակի երկարութեան համար՝ որ անցած է, մոռացութիւն ինկած է անոր վրայ: Զորրորդ՝ հայրը տուած է, փոխը [պարտքը] որդին կ'ուզէ, ան կ'ուրանայ: Հինգերորդ՝ թուղթ չունի փոխին [պարտքին] համար:

Եօթներորդ, որովհետեւ անոնք կը կոչուին յայտնի գող, որոնք իրենց ընտանիքները անօթի ու տնանկ ձգելով՝ օտարներուն խնամք կը տանին՝ զանոնք [ընտանիքին անդամները] զրկելով: Ասիկա հակառակ չէ Տիրոջ խօսքին, որ կ'ըսէ. «Օտարական էի եւ ընդունեցի՛ք զիս»¹², սակայն օտարներուն ա՛յն ատեն պէտք է խնամք տանի՛լ՝ երբ իր ընտանիքը խնամուած է, ապա թէ ոչ՝ «չառ է -կ'ըսէ Առաքեալը- այնպիսին քան անհաւատները, որովհետեւ անհաւատները իրենց ընտանիքները կը խնամեն»¹³:

Ութերորդ, յայտնապէս գողութիւն է, որ իրենց եղբօր բերանէն խօսքը կ'որսան եւ միւսին խօսքին մէջ կը նետեն: Այսպիսի գողութեան պատճառով երկինքէն ինկանք՝ սատանային ձեռքով, նաեւ շատեր զիրար սպաննեցին, ինչպէս Յովհան Ոսկեբերանը, Եպիփանը եւ ուրիշ բազմաթիւ աշխարհականներ:

¹¹ Մատթ. է. 15:

¹² Մատթ. ԻԵ. 35:

¹³ Հմմտ. Ա. Տիմ. Ե. 8:

Իններորդ, մաքսաւորները եւս գող կը կոչուին, որոնք հրամայուածէն աւելի կ'առնեն, որոնց Մկրտիչը կը խրատէր. «Ձեզի հրամայուածէն աւելի մի՛ գանձէք»¹⁴:

Տասներորդ, յայտնի գող կը կոչուին անոնք, որոնք իրարու հետ կ'ելլեն, ինչպէս իշխաններն ու թագաւորները զիրար կը սպաննեն ու անոնց իշխանութիւնը կը յափշտակեն, ինչպէս նաեւ մեր ժամանակներուն արաբ գայլը, ով սպաննեց բոլոր թագաւորները ու անոնց տունները կործանեց:

Ասոնք յայտնի գող կը կոչուին:

Իսկ գաղտնի բազմաթիւ [տեսականներու] կը բաժնուի:

Նախ՝ գաղտնի գող կը կոչուին անոնք, որոնք գիշերով տուն մտնելով՝ կարասիները կը հանեն, ինչպէս Տէրը կ'ըսէ, թէ՛ «եթէ տանտէրը զիտնար՝ թէ գողը ո՛ր ժամուն պիտի գայ, թոյլ չէր տար»¹⁵:

Երկրորդ, գաղտնի գող են վաճառականները, որոնք վատթար իրերը պատուականի տեղ կը ծախեն, այսինքն՝ պղինձը ոսկիի տեղ, ու ոսկիի գին կ'առնեն, ու այժմ այսպիսի գողութիւն գոյութիւն ունի առանց խտրութեան բոլոր այլազգիներուն մօտ:

Երրորդ, գաղտնի գող կը կոչուին արուեստաւորները, որոնք ուրիշներուն նիւթը կ'առնեն, կը պահեն, իսկ պահանջած ատեն՝ կ'ուրանան: Եւ այսպիսի գողութենէ կը պատճառուի աղքատութիւն, այդ պատճառով Օրէնքը կ'ըսէ. «Ընկերոջդ ունեցուածքին մի՛ ցանկար»¹⁶:

Չորրորդ, ծածուկ գող են, որոնք ինչք ունին, սակայն աղքատապէս կը շրջին եւ ուրիշներունը կ'ուտեն առանց խտրութեան, մինչ կարողութիւն ունին աշխատելու եւ վաստակելու. այսպիսիին մասին Առաքեալը կ'ըսէ. «Այն ձեռքը որ չաշխատիր, թող չուտէ»¹⁷: Իսկ Մարգարէն կ'ըսէ. «Երանի է, ձեռքիդ վաստակէդ ուտես»¹⁸:

Հինգերորդ, ծածուկ գողեր կը կոչուին, որոնք ուրիշներու ինչքերուն տնտես են եւ անկէ բաներ կ'ուրացնեն առանց տիրոջ հրամանին: Այսպիսի գողեր էին Յուդան եւ Գեէզին, ինչպէս կ'ըսէ Աւետարանիչը. «Գող

¹⁴ Ղուկ. Գ. 13:

¹⁵ Տէս Մատթ. ԻԳ. 43:

¹⁶ Հմմտ. Բ. Օր. Ե. 20:

¹⁷ Հմմտ. Բ. Թեսաղ. Գ. 10:

¹⁸ Սաղմ. ՃԻԷ. 2:

էր, եւ գանձանակը իր մօտն էր»¹⁹։ Իսկ Տէրը կ'ըսէ. «Մեծահարուստ մարդ մը կար, որ իր ստացուածքներուն վրայ տնտես մը ունէր։ Անոր մասին ամբաստանութիւն եղաւ, թէ՛ իր տիրոջ հարստութիւնը կը վատնէ»²⁰։

Վեցերորդ, ծածուկ գող կը կոչուին, որոնք իրենց ունեցուածքները կը թաքցնեն՝ ոչ մէկուն յայտնելով, ո՛չ եղբօր, ո՛չ ազգականի եւ ո՛չ մէկ գոյութիւն ունեցողի, այդպիսին սատանային բաժնեկից է, որովհետեւ անոր համար հողին մէջ կը պահէ, որով նեղը պիտի դատուի։

Եօթներորդ, ծածուկ գող կը կոչուին նաեւ դիւանադպիրները, որոնք ծածուկ կերպով ուրիշ բան կը գրեն, իսկ յայտնի կերպով՝ ուրիշ բան, կամ նախապէս ուրիշ եւ ետքէն՝ ուրիշ, ու գիտեն որ աշխարհիկ են։

Ութերորդ, ծածուկ գող կը կոչուին գիւղերուն տէրերն ու վերակացուները, որոնք աղքատներուն կը զրկեն, եւ այնպէս կը ցուցնեն, թէ՛ մենք աւելի կու տանք, ու աղքատներէն առնելով՝ իրենց ինչքերը կը պահեն։ Ինչ բանի համար Մարգարէն կ'ըսէ. «Որքին եւ այրիին դատը տեսէ՛ք»²¹։

Իններորդ, ծածուկ գող կը կոչուին, որոնք իրենց իշխաններուն եկամուտը կը գողնան, քանի որ օրէնք է, ինչպէս Յովսէփ Եգիպտոսի մէջ դրաւ՝ հինգին մէկը իշխանին տալ²², որովհետեւ անոր արեան գինն են։ Արդ, եթէ մէկը այնտեղէն գողնայ, ինչպէս որ իշխանը մեծ է, այդպէս ալ անոր մեղքը, պարտական կ'ըլլայ անոր արիւնին. այս մէկը Տէրն ալ կը հրամայէ. «Կայսրիմը կայսեր տուէ՛ք»²³։

Տասներորդ, ծածուկ գող կը կոչուին անոնք, որոնք Եկեղեցւոյ մէջ աստիճան չունին, աշխարհական կամ միայնակեաց են, եւ Եկեղեցւոյ առաջնորդութեան ձեռքէն կ'առնեն, ինչպէս Տէրը կ'ըսէ. «Զգուշացէ՛ք անոնցմէ, որոնք ոչխարի կերպարանով կը մօտենան ձեզի, մինչ ներհնապէս յափշտակիչ գայլեր են»²⁴, ինչ բանը աստուածային Գիրքը չի՛ հրամայեր, որովհետեւ ամբողջ բաժինը Աստուծոյ, իսկ զոհերը Ահարոնին միայն տուաւ Աստուած եւ ոչ թէ՛ Ղեւտացիներուն, թէեւ անոնք ալ նոյն ազգէն էին եւ նոյն խորանին սպասաւորներ, այսպիսի գողերը Կորնի հետ յաւիտենական հուրով կ'այրին եւ Դադանի հետ սանդարամետները կ'իջնեն»²⁵։

¹⁹ Յովհ. ԺԲ. 6։

²⁰ Տէս Ղուկ. ԺԶ. 1։

²¹ Ես. Ա. 17։

²² Հմմտ. Ծննդ. Խէ. 24

²³ Մարկ. ԺԲ. 17. Ղուկ. Ի. 25։

²⁴ Մատթ. է. 15։

²⁵ Հմմտ. Թուեր ԺԶ.։

Իսկ հոգեւոր գողութիւնը երկուքի կը բաժնուի. է, որ եկեղեցւոյ մէջ է, եւ է, որ եկեղեցիէն դուրս:

Արդ, եկեղեցւոյ գողութիւն կը կոչուի.

Նախ՝ որ հերձուած կը խօսի, նորագոյն եւ կամ հին հերձուածի կը հնազանդի, եւ այսպիսի գողութիւնը անգիտութենէն կամ հակառակութենէն, բիրտ բարձ է անհաւան կամքէ կ'ըլլայ, ինչպէս եղան Նեստորը²⁶, Մուհամմէտը²⁷, եւ ուրիշներ:

Երրորդ, ով որ Սուրբ Գիրքը այլ շաւիղներով կը մեկնէ, որ Սուրբ Հոգիին հաճելի չէ, ինչպէս Որոգինէսը²⁸, որ Եկեղեցին չընդունեց, ասոր համար Տէրը կ'ըսէ. «Ով ո՞ր դռնէն չի՝ մտնէր ոչխարներուն մօտ, այլ ուրիշ տեղերէ կը մագլցի, անիկա գող է եւ աւագակ»²⁹:

Երրորդ, ով որ պիղծ վարքով եկեղեցւոյ սուրբ խորհուրդներուն կը մօտենայ, որովհետեւ Օրէնքին մէջ Աստուած հրամայեց իւրաքանչիւր պղծութիւն ժողովուրդէն հանել [հեռացնել]³⁰, որոնք Աստուծոյ եկեղեցւոյ մէջ էին: Արդ, եթէ օրինակին մէջ ատիկա արժան էր, ապա ուրեմն ճշմարտութեան մէջ՝ պէտք է:

Չորրորդ, գողեր կը կոչուին ծոյլերն ու քնկոտները, որոնք չեն շարշարուիր սպասարկելու Աստուծոյ Եկեղեցւոյ եւ օրէնքներուն, այլ՝ ըստ իրենց

²⁶ Նեստոր (ծննդեան եւ մահուան թուականները անյայտ են) — Նեստորականութեան հիմնադիրը: Ազգութեամբ ասորի: Ե. դարու քառորդին աշակերտած է Թէոդորոս Մոպսուեստացիին, Անտիոքի (Ասորիք) վարդապետ եղած է, 428–431-ին Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարք ընտրուած է: Եփեսոսի Երրորդ Տիեզերական Ժողովին (433 թ.), հերձուածութեան մէջ մեղադրուելով, 433-ին Եգիպտոս քսորուած է, ուր մի քանի տարի ետք մահացած է:

²⁷ Մահմէտ, Մուհամմէտ, Մուհամմէտ, Ահմատ, Համիտ (արաբ. «փառաւոր», «գովասանքի արժանի»), մօտ 570, Մէքքա — 8. 6. 632, Մետինա, արաբ կրօնական քարոզիչ, Մահմետականութեան հիմնադիրը, պետական գործիչ: Մահմետականները Մուհամմէտին «մեծ մարգարէ», «Ալլահի ղեսպան» կը համարեն: Մուհամմէտը կրօնական վարդապետութիւն ստեղծած է, որ յետագային «Իսլամ» («հնազանդութիւն», «Ալլահի կամք») կոչուած է:

²⁸ Որոգինէս (Օրիկենէս) Աղեքսանդրացի (շուրջ 185–254 թթ.), աղեքսանդրիական աստուածաբանական դպրոցի ղեկավար, քրիստոնէութեան աշխարհայեցքային եւ աստուածաբանական ուսմունքներու, անոր «ճշմարտութիւններուն» առաջին դասակարգողը, քրիստոնէական փիլիսոփայութեան մտազննութեան հիմնադիրը: Որոգինէսը մարդկային բանականութիւնը եւ փիլիսոփայութիւնը բարձր գնահատած է, իսկ ատէէ բարձր՝ հաւատքն ու կրօնքը: Ըստ Որոգինէսի՝ քրիստոնէութիւնը հին յունական փիլիսոփայութեան եզրափակումն է, ճիշդ ընկալուած Աստուածաշունչը չի բացառեր առողջ (գրական) փիլիսոփայութիւնը, եւ հակառակը: Անտիկ փիլիսոփայութեան եւ քրիստոնէութեան միջեւ տատանուելու համար Որոգինէսին թէ՛ հեթանոսները եւ թէ՛ քրիստոնէաները քննադատած են (նախ Եկեղեցւոյ կողմէ դատապարտուած է եւ Աղեքսանդրիայէն Պաղեստին տարագրուած է, ապա տանջամահ եղած է հակաքրիստոնէական բռնութիւններու ժամանակ):

²⁹ Յովհ. Ժ. 1:

³⁰ Հմմտ. Թիւք Ե. 3:

ցանկութեան առաջնորդուելով՝ կը յանդիմանուին Աստուծոյ, ինչպէս Հեղին որդիները՝ Ուինին ու Փենէհէսը, որոնք մեռան³¹: Իսկ Առաքեալը կ'ըսէ. «[Աստուծոյ] տէրութիւնը արհամարհողները՝ ժպիւհները»³²:

Հինգերորդ, եկեղեցւոյ գող է, որ եկեղեցւոյ ինչքերը պոռնիկներուն հետ կ'անցնէ, եւ կամ կը յափշտակէ եկեղեցականներէն ու աշխարհականներուն կու տայ, այսպիսի գողութիւնը վերացուց Սուրբ Ներսէսը՝ Սուրբ Գրիգորի թոռնիկը³³: Որովհետեւ հինգ հերձուածներ վերացուց, որոնցմէ մէկը ասիկա էր:

Վեցերորդ, եկեղեցւոյ գող կը կոչուի[ն], որոնք եկեղեցւոյ կարգերու աստիճան չունին, սակայն մկրտութիւն եւ այլ [խորհուրդներ] կը կատարեն, որոնց առաքեալները շնորհունեցին, ինչպէս Սիմոն կախարդը³⁴, քանի որ անոնք խոտան են, որ ընտրուած[ները] արծ...[բնագիրգին մէջ բառը անհականալի է]:

Եօթներորդ, գող կը կոչուի, որ այլասեռներու անհեթեթ խօսքերը եկեղեցի կը մտցնէ, կամ կախարդական գիրերը, կամ հաւանութիւն կու տայ ատոնց, ինչպէս կը հրամայէ առաքեալներուն կանոնը:

Ութերորդ, գող կը կոչուի, որ սուրբերուն խօսքերը կ'աննէ եւ իր անունին կը վերագրէ. այսպիսի գողութիւն Մահմէտը ըրաւ: Որովհետեւ սուրբերու գիրքերէն բաժին մը առած է եւ բազմաթիւ սուտեր միացուցած է առածին եւ իր անունով կոչած, այսպիսիներուն «խորք գրութիւն» կ'ըսէ փիլիսոփան:

Իններորդ, գող կը կոչուի, ով որ անարժաններուն առանց զղջումի կը հաղորդէ Տիրոջ Մարմինով եւ Արիւնով: Ասիկա կամ փառասիրութենէ, կամ ագահութենէ եւ կամ երկիւղէ է, ատոր համար Տէրը կ'ըսէ. «Սրբութիւնը շունեւուն մի՛ տաք»³⁵:

Տասներորդ, գող կը կոչուի, որ մեղաւորներուն զղջումը չ'ընդունիր, որ ճշմարիտ հայհոյութիւն է Սուրբ Հոգիին, որովհետեւ չի՛ հաւատար Սուրբ Հոգիին՝ մեղքերու մաքրիչին, եւ այսպիսի գողութիւն ունին կուրճիկները, որ հակառակ Տիրոջ խօսքին, որ կ'ըսէ. «Եթէ եղբայրդ մեղք գործէ եւ զղջայ՝ ներէ՛ իրեն: Նոյնիսկ եթէ եօթանասուն անգամ եօթը անգամ»³⁶:

³¹ Տէս Ա. Թագ. Բ.—Դ.:

³² Տէս Բ. Պետ. Բ. 10:

³³ Տէս Ս. ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ, Թուղթ Հնդհանրական, Գանձասար հանդէս, 1991, էջ 19—80:

³⁴ Գործք Ը. 9—24:

³⁵ Մատթ. է. 6:

³⁶ Հմմտ. Ղուկ. Ժէ. 3—4:

Այսքանը հոգեւոր գողեր են եւ եկեղեցւոյ մէջ:

Իսկ դուրսը.

Նախ՝ գող կը կոչուի մահը, ինչպէս Տէրը կ'ըսէ. «Մարդ մը երիւնով կ'իջնէր եւ աւագակներուն ձեռքը ինկաւ»³⁷, որ է՝ Ադամը դրախտէն երկիր իջաւ եւ մահուան տակ ինկաւ:

Երկրորդ, գող կը կոչուի սատանան, ինչպէս Մարգարէն կ'ըսէ. «Խաւարին մէջ շրջող բանէն»³⁸, որովհետեւ յանկարծակի կը պատահի մարդուն, մանաւանդ կը գողնայ մարդուն սիրտին մէջ ծնած ամէն տեսակի բարիք, ինչպէս Տէրը կ'ըսէ. «Ձարը կու գայ եւ անոր սիրտին մէջ սերմանուածները կը հանէ»³⁹:

Երրորդ, գող կը կոչուին անօրէնները, ըստ այնմ, որ միշտ կ'որսան մեզ խօսքերու եւ գործերու մէջ⁴⁰, ինչ բանի համար Առաքեալը կը պատուիրէ. «Հեթանոսներուն առջեւ ձեր վարքը պարկեշտ թող ըլլայ»⁴¹:

Չորրորդ, գող կը կոչուին, որոնք Երիքովի նզովքէն կ'առնեն, այսինքն՝ դժոխային գործերէն, ինչպէս Քարմեան Աքարը, որովհետեւ Երիքովի նզովքէն առաւ⁴²:

Հինգերորդ, անոնք գող կը կոչուին, որոնք չար օրինակ եւ չարուսոյցներ են, ինչպէս Տէրը կ'ըսէ. «Բոլոր անոնք որոնք ինձմէ առաջ եկան՝ գողերու աւագակներ էին»⁴³, սակայն չսեցին:

Վեցերորդ, ատողները գողեր են, որոնք ուրիշներու բարի գործերը, պարագլուխ ըլլալն ու իմաստութիւնը կ'ատեն, եւ այսպիսի գողութիւնը եւս սատանային կը նմանի, քանի որ ան սկիզբէն մարդատեաց էր, ինչ բանի պատճառով նախանձելով հանեց կեանքէն, երեւցաւ Կայէնին ու յայտնուեցաւ Դաթանին եւ Աբիրոնին⁴⁴:

Եօթերորդ, հրեաներն ալ գողեր կոչուեցան, որոնք կը կամենային Քրիստոսի յարութիւնը գողնալ՝ պահակներուն կաշառք տալով, եւ ըսին. «Ըսէ՛ք, թէ Անոր աշակերտները գիշերը եկան ու գողցան»⁴⁵:

³⁷ Դուկ. Ժ. 30:

³⁸ Սաղմ. Դ. 6:

³⁹ Մատթ. ԺԳ. 19:

⁴⁰ Հմմտ. Դուկ. ԺԱ. 54:

⁴¹ Հմմտ. Ա. Պետ. Բ 12:

⁴² Տէս 3Ես. 2. 18. է. 1–26. Ա. Մնաց. Բ. 7:

⁴³ Հմմտ. Հովհ. Ժ. 8:

⁴⁴ Տէս Թիւք ԺԶ.:

⁴⁵ Հմմտ. Մատթ. ԻԸ. 13:

Ութերորդ, ագահները գող են, ինչպէս Գեեզին⁴⁶, այդ պատճառով ալ նէեմանին բորոտութիւնը կը զգենուն⁴⁷:

Իններորդ, գող կը կոչուի, ով որ Աստուծոյ բան մը ուխտեց եւ այդ բանէն խոտորեցաւ, ինչպէս Անանիան ու Սափիրան⁴⁸:

Տասներորդ, գող կը կոչուի նաեւ դատաստանին օրը, ինչպէս Մարգարէն կ'ըսէ. «Տիրոջ օրը իբրեւ գող պիտի գայ»⁴⁹, որովհետեւ յանկարծակի պիտի տեսնենք զինք եկած՝ առանց ժամի եւ առանց օրը գիտնալու, ինչպէս Տէրը կ'ըսէ⁵⁰:

Այսքան գողեր են, որոնք Աստուածաշունչին մէջ կ'երեւին:

Իսկ եթէ մէկը հարցնէ, թէ մեղքը ինչո՞ւ համար գողութիւն է:

Կ'ըսենք, թէ բազմաթիւ պատճառներով:

Նախ՝ մեղքը Աստուծոյ օրէնքներուն նկատմամբ օրինազանցութիւնն է, այսինքն՝ որ օրէնքները կ'արհամարհէ: Արդարեւ, օրէնքներէն մէկը այս է. «Մի՛ գողնար», հետեւաբար գողութիւնը մեղք է:

Երկրորդ, որովհետեւ բազմաթիւ չարութիւններ գողութենէն յառաջ կու գան, քանի որ շնութեան նման չէ, որ միայն ինքն իրեն կը վնասէ, եւ ոչ ալ ուրիշ մահացու մեղքի մը նման, այլ՝ բազմաթիւ չարութիւններ կը ներգործէ: Նախ՝ որովհետեւ գողութիւնը մարդուն անհանգիստ կը դարձնէ ամէն ժամանակ՝ գիշեր եւ ցերեկ, այստեղ ու այնտեղ շրջելով: Երկրորդ՝ իսկ ուրիշներ ալ իրենց տուններէն ներս հանգիստ չեն ըլլար գողին պատճառով, եւ անոր [պատճառած] վախին պատճառով, թերեւս կտրէ իրենց կարասիները:

Երրորդ, քանի որ անխղճութեամբ ուրիշին ունեցուածքը կ'առնէ՝ իր արթնութիւնը չար աշխատանք համարելով:

Չորրորդ, որովհետեւ եթէ ունեցուածքներուն տիրոջ հանգիպի, անխտիր կը սպաննէ, որպէսզի չյայտնէ իր խայտառակութիւնը, կամ ալ դատարկաձեռն ելլէ:

Հինգերորդ, քանի որ Աստուած Մարգարէին միջոցով կ'ըսէ. «Ի՛մա է ոսկին ու Ի՛մա է արծաթը, եւ որում որ ուզեմ՝ կու տամ»⁵¹: Արդարեւ, գողը

⁴⁶ Դ. Թագ. Ե. 20–27:

⁴⁷ Ղեւտ. ԺԴ. 7. Դ. Թագ. Ե. Ղուկ. Դ. 27:

⁴⁸ Գործք Ե. 1–10:

⁴⁹ Հմմտ. Բ. Պետ. Գ. 10:

⁵⁰ Տէս Մատթ. ԻԴ. 43: Ղուկ. ԺԲ. 39:

⁵¹ Անգէ Բ. 9:

Աստուծոյ կամքը կ'արհամարհէ [կը մերժէ], միւս կողմէն կը յափշտակէ. իրեն չէ տրուած, կ'ուզէ յափշտակութեամբ ստանալ:

Վեցերորդ, որովհետեւ բոլոր մեղքերուն արմատը ցանկութիւնն է, ըստ որում Առաքեալը կ'ըսէ. «Ցանկութիւն յղանալով, մեղքին ծնունդ կու տայ»⁵²: Արդ, ցանկութիւնը գողութիւն կը յորդորէ, քանի որ մարդուն բնութիւնը անյագ է, հայրենատուր դրախտի գանձերէն ելլելէն ետք:

Եօթներորդ, քանի որ կը վարժուի այդ գործին եւ այլեւս ինքզինք չի՝ կրնար կտրել շար ընթացքներէն: Նոյնիսկ եթէ բազմաթիւ մասեր կտրեն՝ չեն կրնար: Ասոր պատճառը այս է, որովհետեւ մեղքերու բոլոր տեսակները մարմնական ինչքերէն երեւելի չեն դարձներ գործողին, այլ՝ ամբողջը իր միտքին մէջ միայն կը կատարուի, այդ պատճառով ալ շուտով կը զղջան, քանի որ մեղքերուն ամրանալու շաղկապ չունին: Իսկ գողութիւնը ինչքերը կը տեսնէ եւ ազահութիւնը՝ որ ինչքերուն կը շաղկապէ, ամէն կերպով կը հակազդէ:

Ութերորդ, որովհետեւ գողութենէն ետք, եթէ բան մը գտնուի իր մօտ, նախատինք, թուք եւ նախատինքներու ամօթ կը բերէ գործողին վրայ: Նաեւ, գլխովին անողորմաբար մահ է, քանի որ դատաւորները բոլոր մեղաւորներուն կ'ողորմին, սակայն գողին՝ ոչ, ինչպէս ասագակները, որոնք Քրիստոսի հետ խաչուեցան:

Իններորդ, քանի որ գողին ազգականները իր պատճառով կ'արհամարհուին եւ կորուստի կը հրաւիրուին, ինչպէս Աքարային տունը՝ իր հետ քարկոծեց Յեսուն⁵³:

Տասներորդ, որովհետեւ անմասն ու անբաժին կը դարձնէ Աստուծոյ Արքայութենէն, ինչպէս Պօղոս Առաքեալ կ'ըսէ. «Ո՛չ շուները եւ ո՛չ ալ գողերը Աստուծոյ Արքայութիւնը պիտի ժառանգեն»⁵⁴:

Իսկ եթէ մէկը ըսէ, ինչո՞ւ համար Եկեղեցւոյ մէջ կանոններ օրինադրուեցան, թէ բոլոր մեղքերը խոստովանութեամբ կը քաւուին, բայց գողութիւնը՝ ոչ:

Կ'ըսենք, թէ երեք պատճառով:

Նախ՝ որովհետեւ Մարգարէն կ'ըսէ. «Տիրոջ աչիւր բաց է մարդոց որդիներուն բոլոր ճանապարհներուն վրայ»⁵⁵, այդպէս ալ Անոր ականջները

⁵² Յակ. Ա. 15:

⁵³ Տէս Յես. 2. 18. է. 1–26. Ա. Մնաց. Բ. 7:

⁵⁴ Հմմտ. Ա. Կորնթ. 2. 9:

⁵⁵ Հմմտ. Առակ. ԺԵ. 3:

բաց են բոլոր աղաչանքներուն դիմաց: Արդ, քահանան աղաչանքներով ժողովուրդին մեղքերը կը քաւէ, իսկ անիրաւուածը կ'աղաչէ Աստուծոյ, թէ՛ մի՛ներեր զիս գողցողին մեղքերը, ինչ բանի պատճառով անիրաւուածին հեծութիւնը թոյլ չի տար Աստուծոյ լսել քահանային աղաչանքները, որոնք գողին համար են, ինչպէս Մարգարէն կ'ըսէ. «Ձեր մէջ անիրաւուածը կ'աղաղակէ եւ հնձողներուն բողոքը»⁵⁶:

Երկրորդ, քանի որ ինչպէս ըսուեցաւ, հնարաւոր չէ մեղքին վարժուածին՝ ազատիլ ատկէ մարմինի կենդանութեամբ: Արդ, եթէ քահանան գողին մեղքերուն թողութիւն կու տայ խոստովանութեամբ միայն, այդ բանը անոր համար համարձակութիւն կ'ըլլայ, որով առաւել եւս ինքնավստահ կը դառնայ, այդ պատճառով պէտք չէ թողութիւն տալ:

Երրորդ, որովհետեւ եթէ գողը ինչքերը կը ձգէ, որ յափշտակած է, այնպէս կը կարծէ, որպէս թէ իր ձեռքերուն վաստակն էր: Նաեւ՝ ուրիշին ալ կցորդ կը դարձնէ չար ինչքերուն եւ խորհրդակից, որով զԱստուծոյ կը մեղադրէ, թէ կը տեսնէիր գողերը...⁵⁷:

Եւ գիտելի է, թէ գողին մեղքերուն բժշկութեան դեղը Զաքկէոսը սորվեցուց՝ Տիրոջ ըսելով, թէ՛ «իմչեռուս կեսը աղփատներուն պիտի տամ, իսկ եթէ ոեւէ մէկուն գրկանմ պատճառած եմ՝ քառապատիկը պիտի հատուցեմ»⁵⁸, ինչ բանին Տէրը հաճեցաւ այդպէս ընելու: Նմանապէս եւ գողը թող ընէ, ապա թէ չէ՝ չ'ազատիր Աստուծոյ դատաստանէն: Եւ այսպիսին օրէնք է անոր, որ գողութիւնը գաղտնի պահած է, եւ իշխանն ու դատաւորը չեն լսած այդ մասին: Իսկ եթէ լսեն, ամբողջը կ'առնեն, իր [ունեցուածքն] ալ եւս, եւ մահուան դատաւճիռ կու տան:

Իսկ եթէ մէկը ըսէ, գողը կը կամենայ հատուցանել, որո՞նք պէտք է տայ, որովհետեւ ինչքերուն տէրերը մեռած են, եւ կամ եթէ կերած է ու ոչինչ ունի, ի՞նչ պիտի հատուցանէ:

Կը պատասխանենք, եթէ տէրերը կան՝ անոնց թող տայ, իսկ եթէ կ'ամչնայ՝ ուրիշներուն միջոցաւ թող տայ եւ կամ որեւէ մէկ պատճառաբանութեամբ: Իսկ եթէ մեռած են, անոնց ազգականներուն թող տայ, իսկ եթէ ազգականներն ալ չկան, անոնց բնութեանակիցներ կան՝ ուրիշ աղքատներ, անոնց թող տայ: Կամ թէ ոչ՝ եկեղեցիին թող տայ, որպէսզի քահանային միջոցով մեռելին հոգիին հատուցանէ ինչքերը, քանի որ եթէ մարմինին չկրցաւ վճարել ինչքերը, հոգիին թող վճարէ եկեղեցւոյ միջո-

⁵⁶ Յակ. Ե. 4:

⁵⁷ Սաղմ. ԽԹ. 18:

⁵⁸ Ղուկ. ԺԹ. 8:

ցով: Ապա թէ ոչ՝ հանդերձեալին կը վճարէ, այսինքն՝ բարութիւններու մաս եթէ ունի կամ Աւագանին շնորհները:

Իսկ անոր մասին, որ կերած է եւ ոչինչ ունի, գիտելի է, թէ պէտք է զանազանել գողին դէմքը եւ ինչքերուն տէրերը, որովհետեւ կան որոնք ընդհանրապէս աղքատ են եւ գողութիւն կ'ընեն, եւ այս անճարակութիւնը կը գործէ, այսպիսիներուն համար ներելի է գողութիւնը, քանի որ բնութեան հարկաւոր պէտքերը հարկադրեցին զինք այդ բանը գործելու:

Եւ կան [ոմանք], որոնք ունին եւ գողութիւն կ'ընեն: Այսպիսիներուն համար մահացու է, եւ ասոնցը աններելի է:

Այսպէս ալ անիրաւուածին դէմքը կրկին է: Որովհետեւ կան, որոնք հարուստ են, հոգ չեն ընէր գողերուն տարածներով: Եւ կան՝ որոնք ուրիշ բան չունին, բացի անկէ՝ որ տարին:

Արդ, աղքատ կը կոչուի, որ կերած է եւ ոչինչ ունի, պէտք է նոյնպէս բժշկել, ամօթը յանձն առնել եւ երթալ ինչքերու տիրոջ մօտ ու ըսել անոր, թէ քու այս ինչ բանը եւ այն ինչ բանը կերած եմ եւ չեմ կրնար դարձնել, որով ամօթի հարկադրութեամբ ինչքերուն տէրը կը ներէ անոր: Իսկ եթէ ինչքերուն տէրը մեռած է, որդիին կամ ազգականներուն քով թող երթայ:

Իսկ եթէ ժամանակով ուշ է եւ ինչքերու տէրերէն ոչ ոք մնացած է, ապա քահանային թող ըսէ եւ թողութիւն ստանայ:

Իսկ որոնք ինչքեր ունին եւ գողցած են, անոնց համար օրէնքը այն է, որ վերը ըսուեցաւ: Իսկ միւս կողմը, այսինքն՝ բոլոր անիրաւուածներուն համար օրէնքը եւս նոյնն է, որովհետեւ համանման կերպով պէտք է հատուցանել աղքատին, քանի որ կ'ըսէ. «Ապրեցուցէ՛ք աղքատին, տնանկին եւ հարուստին»⁵⁹, որովհետեւ Առաքեալը կ'ըսէ. «Ո՛չ մէկուն պարտական մի՛ մնացէ՛ք, այլ՝ որուն պէտք է հարկ տալ՝ հարկ տուէ՛ք, որուն մաքս՝ մաքս, որուն երկիւղ՝ երկիւղ, որուն պատիւ՝ պատիւ»⁶⁰:

Եւ մարդասէր Քրիստոսին փառք յաւիտեանս: Ամէն:

Շարունակութիւնը՝ յաջորդիվ

Գրաբարէ Արեւմտահայերէնի վերածեց՝
ՎԱՐԱՆԴ (ՅԱԿՈԲ) ՔՈՐԹՄՈՍԵԱՆ

⁵⁹ Հմմտ. Սաղմ. 2Ա. 4:

⁶⁰ Հմմտ. Հռոմ. ԺԳ. 7: